

Nr 503

Av herr Nilsson, Ferdinand, *angående omorganisation av vägdistrikten.*

I av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen avgivet betänkande (SOU 1962: 46) föreslås en omläggning av vägförvaltningarnas nu med länen sammanfallande indelning. Frågan om ändrad länsindelning har i ett flertal sammanhang varit på tal men behandlats med stor försiktighet. Motsvarande försiktighet präglar icke det av styrelsen framlagda förslaget.

Visserligen observeras uttalanden (s. 14, s. 16) vari *understrykes vikten av att det regionala inflytandet bibehålles*. Visserligen betonas det *synnerligen angelägna* i att även i fortsättningen *utrymme lämnas åt de synpunkter och den sakkunskap som företrädes av länsstyrelserna och andra offentliga organ*. Ett bestående intryck av förslaget är emellertid att detta utrymme avses icke bli särdeles stort. Det är det centrala ämbetsverket med dess underlydande förvaltningar som blir det väsentliga. Det är de omfattande planeringarna som går över länsgränserna som tilldrager sig särskild uppmärksamhet, även om viss betydelse fästes vid när det kan finnas lämpligt att ordna anknytningar.

Den föreslagna indelningen i tolv distrikt sammanför inte bara olika län. Den skär även igenom den befintliga länsindelningen på jakt efter »närlingsgeografiska områden», som — med en viss tvekan — anges utgöra även »naturliga trafikområden».

Hur skall det lokala inflytandet göra sig gällande? Vagnämnderna — som nog mångenstädes haft ett ganska begränsat inflytande — skall ersättas med storkommunerna, vilkas möjligheter att påverka vägärendena utöver kommungränserna rimligtvis kan angivas med noll. Länsvägnämnden skall sammansättas av representanter för stora intressen — för säkerhets skull utsedda av staten. Sådant benämnes av kritiker av s. k. korporativ statlig organisation i förekommande fall »skenkorporation». Skendemokrati är i vart fall inte ens det någon berättigad rubricering.

Kritiken av länsstyrelserna är försiktig men i sak nedgörande. Sålunda säges (s. 118): »En av länsstyrelsernas väsentligaste uppgifter på vägområdet är upprättande av förslag till flerårsplaner för vägbyggnadsverksamheten. Genomgående praxis är att vägförvaltningen svarar för upprättande av dessa planer.»

Enligt förslaget skall planerna givetvis uppgöras för hela de nya distrikten men, säges det, *detta innebär endast en formell förändring, eftersom vägförvaltningarna redan nu upprättar planerna.*

För närvarande torde dock enligt vad som från flera län bestämt uppgives vägförvaltningarnas förslag föregås av visst samråd. Här som på andra områden är väl det personliga historiskt, och åtskilliga landshövdingar torde ha gått till historien som väldiga vägländshövdingar. Flerårsplanerna utgör även avvägningar av i vilka trakter och i vilken omfattning lokala vägbehov skall tillgodoses. Länsvägväsendet är väl också föremål för varje länsstyrelses uppmärksamhet. I vart fall ett önskemål för länens del är att deras behov av medel för enskilda vägar bringas i åtanke genom länsstyrelserna. Nu skall detta tydligen ske inom ramen för planering för flera län eller olika länsdelar.

Föga tröst torde det vara att hämta ur väg- och vattenbyggnadsstyrelsens betänkande, när däri säges: »En förutsättning för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens fastställande av flerårs- och arbetsplaner förutsättes emellertid bli att länsstyrelserna i distriktet tillstyrker framlagt förslag.» Man frågar sig huru detta skall fungera i praktiken, ifall de olika länsstyrelserna toge sig för att tycka.

Det kan möjligen finnas rum för uppfattningen att länsvägdirektörerna skulle få en självständigare och starkare ställning, om de genom den ändrade indelningen bereddes möjlighet att navigera mellan olika länsstyrelser. I så fall vore det knappast till gagn för de lokala synpunkterna. I verkligheten torde dock i fråga om detta »centrala ämbetsverk med underlydande förvaltningar» för den ändrade distriktsindelningen, som lösgör länsvägdirektören från en inflytelserik ställning inom en länsstyrelse, resultatet endast bli, att hans direkta beroende av centralstyret blir så mycket större.

Länsindelningen må få den form som den kan och bör. I stället för ett minskat lokalt inflytande i synnerhet när det gäller lokalvägar och en utveckling av det enskilda vägväsendet, som dock berör ett vägnät jämförbart med de allmänna vägarna och som mer och mer drages in i en vidgad motortrafik, i stället för minskade möjligheter för de lokala intressena, synes en stark demokratisk anknytning även på detta avsnitt vara att förorda. Att landstinget som representation för länsinvånarna här har en betydande uppgift att fylla synes rimligt.

Därför föreslås,

att riksdagen inför en förestående omorganisation av vägdistriktet måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att vägdistriktet icke bör brytas ut ur sammanhanget med vederbörande län, varjämte bör omprövas lämpligheten av att landstingen inom vägförvaltningarna beredes möjlighet utöva inflytande på planeringen av vägväsendets utveckling på det lokala planet.

Stockholm den 26 januari 1963

Ferdinand Nilsson

i Kungsängen